

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІ історії, права та міжнародних відносин

Юлія ПОДРЄЗ

«*31*» *серпня* 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Освітньо-професійна програма Право

Перший рівень вищої освіти

Мова навчання українська

ПОГОДЖЕНО

науково-методичною комісією

ННІ історії, права та

міжнародних відносин

Світлана МОЦАК

«*31*» *серпня* 2023 р.

Суми – 2023

Укладач:

Щербак С.В.. – кандидат юридичних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

кандидат педагогічних наук, доцент

Олена ІВАНІЙ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Бакалавр	Обов'язкова
		Рік підготовки:
2-й		
Семестр		
4-й		
Лекції		
34 год.		
Практичні, семінарські		
34 год.		
Лабораторні		
–		
Самостійна робота		
110 год.		
Консультації		
2		
Загальна кількість годин – 180		Вид контролю:
		Екзамен

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Цивільний процес» є формування глибоких знань основних понять, категорій, інститутів цивільного процесу, а також ознайомлення з практикою їх реалізації при здійсненні правосуддя з цивільних справ.

Предметом навчальної дисципліни «Цивільний процес» є сутність цивільного судочинства; основні правові категорії цивільного процесу, положення цивільного процесуального законодавства, судова практика з цивільних справ.

Навчальна дисципліна «Цивільний процес» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми (цикл професійної підготовки).

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою, як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних компетентностей**:

СК 2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК 3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Здатність застосувати принципи та доктрини.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, судового захисту прав та інтересів клієнтів, представництва інтересів клієнта

в суді, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, вміння складати процесуальні документи, розуміння їх правового характеру і значення.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності, а саме:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, здатність підготовки процесуальних документів з метою звернення до суду за захистом порушених, оспорюваних чи невизначених прав, свобод та інтересів, здатність брати участь у судових засіданнях.

Навчання спрямоване на комплексну реалізацію практичної, когнітивно-освітньої, професійної та виховної мети, а саме:

- *практична мета:* формування у студентів когнітивної, соціокультурної, професійної компетентності, що зумовлює оволодіння навичками реалізації права на судовий захист, представництва інтересів особи в суді, формування правової позиції в суді;

- *когнітивно-освітня мета:* набуття та поглиблення знань про судовий захист в порядку цивільного судочинства;

- *професійна мета:* сприяти становленню сучасного висококваліфікованого правника, що вільно орієнтується в чинному цивільному процесуальному законодавстві, вміє своєчасно надати контраргументи на позицію протилежної сторони, діяти в інтересах клієнта, мати єдину правову позицію з клієнтом;

- *виховна мета:* формування гуманістичного, демократичного та загальнокультурного світогляду, виховання поваги до суддів та судочинства, інших учасників цивільного процесу, не зловживати своїми процесуальними правами..

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення «Цивільного процесу» доцільно здійснювати після опанування «Загальної теорії права» та «Цивільного права».

3. Результати навчання за дисципліною

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 3. Проводити збір й інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи термінологію цивільного процесу.

РН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН. 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях, представляти інтереси клієнтів в суді, складати процесуальні документи в цивільних справах.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів Денна форма навчання

Поточний контроль											Разом	Загальна сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11		
T 12	T 13	T 14	T 15	T 16	T 17							
Поточний контроль											60	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3		
3	3	3	3	3	3						60	100
Контроль самостійної роботи											15	100
1	1	0,5	1	1	1	1	1	0,5	1	1		
1	0,5	1	1	0,5	1							
Підсумковий контроль (екзамен)											25	

Бали	Пояснення
4	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та правильно інтерпретує правові закономірності (зв'язки правових явищ); виконує всі завдання, може правильно визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу; висловлює і обґрунтовує власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження, що ґрунтуються на системному знанні теоретичних положень і юридичної практики. Під час заняття продемонстрована активність та ініціативність.
3	Здобувач вищої освіти відповідає на всі питання семінарського заняття, розкриває зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає та в цілому правильно інтерпретує правові закономірності (зв'язки правових явищ); виконує завдання, однак допускає неточності; може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу; висловлює власну думку щодо предмету заняття, наводить аргументи на її підтвердження, що ґрунтуються на положеннях підручників і навчальних посібників, окремих прикладах з юридичної практики Під час заняття продемонстрована ініціативність.
2	Здобувач вищої освіти дає відповіді на питання семінарського заняття, відтворює дефініції та пояснює зміст загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; визначає, проте неточно інтерпретує правові закономірності (зв'язки правових явищ); завдання виконує з неістотними помилками; може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу, допускаючи незначні помилки.
1	Здобувач вищої освіти дає відповіді на більшість питань семінарського заняття, відтворює дефініції загальнотеоретичних категорій, що підлягають засвоєнню при вивченні теми; лише визначає правові закономірності (зв'язки правових явищ); завдання виконує з неістотними помилками; не може визначати спільні та відмінні риси понять, які складають предмет порівняльного аналізу, називаючи при цьому їх ознаки.
0,5	Здобувач вищої освіти дає відповіді на більшість питань семінарського заняття, відтворює дефініції категорій, що підлягають засвоєнню; завдання виконує з неістотними помилками
0	Здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не відповідає на питання, що винесені на розгляд. Відсутність на занятті

4.1. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, участі у семінарах, виконання тестових завдань та виконання інших видів самостійної роботи. Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **60 балів:** участь у *семінарах* – підготовка аналітичних звітів та доповідей і пред'явлення результатів в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю.

- **15 балів:** опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготування рефератів, есе тощо).

Разом - **75 балів.**

4.2. Критерії оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки студента для підсумкового контролю з дисципліни (екзамен)

Бали	Рівень	Оцінка	Критерії оцінювання
21-25	А	Відмінно	Оцінка виставляється за правильну, ґрунтовну та повну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, творче висвітлення проблем та якісне виконання практичного завдання.
16-20	В	Добре	Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем та не зовсім якісне виконання практичного завдання.
11-15	С		Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, наведення з певною допомогою викладача адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем, виконання практичного завдання з окремими негрубими помилками.
6-10	Д	Задовільно	Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка проте відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним виконанням практичного завдання.
1-5	Е		Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка містить певні негрубі помилки, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем,

			помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним і неповним виконанням практичного завдання
0	FX	Незадовільно	Оцінка виставляється за неправильну, неповну відповідь, відсутність міцних знань з питань курсу, за неякісне виконання практичного завдання.

Результат підсумкового контролю (екзамен) оцінюється максимум в 25 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка

https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/pro_perezarahuvannya_baliv_u_neformalniy_osviti_1f01f.pdf

Перезарахування результатів здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньою програмою.

Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені цією робочою програмою.

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни можуть бути:

- усний контроль. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному

опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- письмовий контроль. Здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль. Тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь.

- підготовка доповідей, есе, презентацій. Передбачає виконання здобувачами вищої освіти різних форм завдань.

- ділова гра. Передбачає модельне судове засідання з розгляду цивільної справи з розподілом ролей судді, сторін цивільного процесу, їх представників, свідків тощо.

Особлива увага при опануванні змісту навчальної дисципліни приділяється запобіганню порушенню академічної доброчесності та забезпечення довіри до результатів освітнього процесу та освітньої діяльності, розумінню здобувачами вищої освіти значення академічної доброчесності та наслідків недотримання її постулатів.

Питання для підсумкового контролю:

1. Поняття цивільного процесу. Стадії цивільного процесу.
2. Структура цивільного процесу. Поняття цивільної процесуальної форми.
3. Предмет і система науки цивільного процесуального права.
4. Поняття та система принципів цивільного процесу.
5. Принцип диспозитивності в цивільному процесі.
6. Принцип змагальності в цивільному процесі.
7. Цивільні процесуальні правовідносини (поняття, елементи).
8. Учасники справи, їх процесуальні права та обов'язки.
9. Поняття сторін в цивільному процесі. Права та обов'язки сторін.
10. Співучасть в цивільному процесі. Процесуальні права та обов'язки співучасників.
11. Неналежний відповідач та порядок його заміни.
12. Процесуальне правонаступництво. Порядок вступу до процесу правонаступника та його правове становище.
13. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Відміна третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, від первісних позивачів та співпозивачів.
14. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Відміна третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, від співучасників (співпозивачів, співвідповідачів).
15. Підстави і форми участі прокурора у цивільних справах.
16. Добровільне представництво у суді. Повноваження представника у суді.
17. Законне представництво у суді.
18. Поняття та види процесуальних строків, їх обчислення.
19. Поняття та види судових витрат.
20. Поняття та види підсудності.

21. Територіальна підсудність цивільних справ.
22. Поняття та структура доказування у цивільному процесі.
23. Предмет доказування. Межі доказування у цивільному процесі.
24. Обставини, що не підлягають доказуванню.
25. Оцінка судових доказів.
26. Поняття позову та його елементи.
27. Види позовів.
28. Спрощене позовне провадження.
29. Порядок пред'явлення позову. Позовна заява, її реквізити.
30. Зустрічний позов.
31. Мирова угода.
32. Відмова від позову, його визнання. Процесуальний порядок прийняття відмови від позову і визнання позову.
33. Стадія відкриття провадження у справі.
34. Підстави для відмови у відкритті справи.
35. Залишення позовної заяви без руху, процесуальні наслідки залишення позовної заяви без руху. Повернення позовної заяви, підстави та процесуальні наслідки.
36. Підготовче судове засідання.
37. Поняття і значення стадії судового розгляду.
38. Підстави і наслідки зупинення провадження в справі.
39. Закриття провадження у справі, підстави та наслідки.
40. Поняття і види судових рішень.
41. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення.
42. Зміст судового рішення як процесуального документа.
43. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його постановив.
44. Законна сила судового рішення. Об'єктивні та суб'єктивні межі законної сили судового рішення.
45. Умови та процедура заочного провадження.
46. Наказне провадження.
47. Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві.
48. Загальна характеристика апеляційного провадження.
49. Право апеляційного оскарження та порядок його здійснення. Зміст апеляційної скарги.
50. Підстави для скасування рішення суду першої інстанції та ухвалення нового рішення.
51. Характеристика касаційного провадження.
52. Повноваження Верховного Суду.
53. Характеристика перегляду у зв'язку з нововиявленими обставинами рішень і ухвал суду.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Цивільний процес» складається з одного модуля, в якому розкривається сутність цивільного процесу, позовне, наказне та окреме провадження у структурі цивільного процесу, їх особливості та порядок розгляду окремих категорій цивільних справ, інстанційний перегляд судового рішення у апеляційному та касаційному порядку, судовий контроль за виконанням судового рішення.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Тема 1. Вступ до цивільного процесу

Сфера цивільного процесу. Форми захисту цивільних прав, свобод і інтересів. Цивільне судочинство. Структура цивільного судочинства. Поняття та завдання цивільного процесу. Цивільний процес як галузь права. Предмет і метод цивільного процесу. Джерела цивільного процесу. Предмет і система науки цивільного процесу.

Тема 2. Принципи цивільного процесу

Поняття та значення принципів цивільного процесу. Система принципів цивільного процесу. Організаційно-функціональні та функціональні принципи цивільного процесу. Верховенство права та законність як принципи цивільного процесу, їх співвідношення. Реалізація принципу диспозитивності та змагальності в цивільному судочинстві

Тема 3. Склад суду. Цивільна юрисдикція

Склад суду. Підстави для відводу суддів. Процесуальний порядок розгляду питання про відвод судді.

Поняття цивільної юрисдикції. Предметна та суб'єктна юрисдикція. Інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція. Поняття та види підсудності. Наслідки порушення правил про підсудність. Порядок передачі справи з одного суду до іншого.

Тема 4. Цивільні процесуальні правовідносини

Поняття цивільних процесуальних правовідносин. Поняття та передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин. Суб'єкти цивільного процесуального права. Цивільна процесуальна правоздатність та цивільна процесуальна дієздатність. Суд як обов'язковий учасник цивільних процесуальних правовідносин. Учасники справи (сторони, треті особи). Процесуальний статус представників. Інші учасники цивільного процесу (помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт з питань права, спеціаліст, перекладач).

Тема 5. Сторони в цивільному процесі

Поняття сторін в цивільному процесі, їх процесуальні права і обов'язки. Ознаки сторін в цивільному процесі. Процесуальна співучасть. Неналежний відповідач та порядок його заміни. Процесуальне правонаступництво. Відмінність участі в справі неналежного відповідача від співучасті.

Тема 6. Треті особи в цивільному судочинстві

Поняття третіх осіб в цивільному процесі. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Особливості участі в цивільному

процесі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Порядок залучення їх до участі в справі або вступу до справи.

Тема 7. Представництво у суді. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб

Поняття і види процесуального представництва. Законні і договірні представники. Призначення або заміна законного представника судом. Повноваження представника у суді.

Підстави та мета участі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в цивільному процесі. Підстави, мета та форми участі прокурора в цивільному процесі. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини». Участь прокурора в цивільному процесі.

Підстави, мета та форми участі у цивільному процесі органів державної влади та органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб.

Тема 8. Докази та доказування.

Поняття доказування в цивільних справах. Структура доказування. Поняття судових доказів в цивільних справах. Докази і засоби доказування, їх співвідношення. Предмет доказування. Межі доказування. Підстави звільнення від доказування. Належність та допустимість доказів. Розподіл обов'язку доказування. Збір та подання доказів. Витребування доказів. Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Забезпечення доказів. Дослідження доказів. Оцінка доказів. Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Електронні докази. Висновок експерта. Висновок експерта у галузі права.

Тема 9. Процесуальні строки. Судові витрати.

Поняття і види процесуальних строків. Обчислення процесуальних строків. Початок та закінчення перебігу процесуальних строків. Значення процесуальних строків при розгляді цивільної справи. Продовження та поновлення процесуальних строків.

Поняття і види судових витрат. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом цивільної справи. Витрати сторін та їх представників, що пов'язані з явкою до суду. Витрати на інформаційно-технічне забезпечення. Витрати на професійну правничу допомогу. Розподіл і відшкодування судових витрат.

Тема 10. Наказне провадження

Судовий наказ: поняття та значення. Поняття наказного провадження. Стадії наказного провадження. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу. Зміст судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили. Скасування судового наказу.

Тема 11. Позовне провадження.

Право на позов. Поняття позовного провадження. Загальне та спрощене позовне провадження. Малозначні справи. Поняття та сутність позову. Елементи позову. Види позовів. Зміна засобів захисту прав. Захист інтересів відповідача проти позову. Забезпечення позову. Підстави для забезпечення позову. Види забезпечення позову. Застава. Процесуальний порядок

забезпечення позову. Заміна виду забезпечення позову. Скасування заходів забезпечення позову. Відшкодування збитків, завданих забезпеченням позову. Повернення предмета застави.

Тема 12. Відкриття цивільної справи. Підготовче засідання

Процесуальний порядок пред'явлення позову. Форма і зміст позовної заяви. Подання копії позовної заяви та доданих до неї документів. Усунення недоліків позовної заяви. Підстави повернення позовної заяви та залишення її без руху. Відкриття провадження у справі. Правові наслідки відкриття провадження у цивільній справі. Відзив, порядок його подання. Відповідь на відзив та заперечення. Заяви з процесуальних питань.

Мета, завдання і значення стадії підготовчого засідання. Зміст і порядок підготовчого засідання. Призначення справи до розгляду. Судові виклики і повідомлення. Питання, що вирішуються у підготовчому засіданні. Подання доказів.

Врегулювання спору за участю судді.

Тема 13. Розгляд справи по суті

Значення стадії розгляду справи по суті. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Відкриття розгляду справ по суті. З'ясування обставин справи та дослідження доказів. Судові дебати. Проголошення рішення суду. Процесуальні ускладнення судового розгляду. Закінчення справи без винесення судового рішення. Фіксування судового засідання технічними засобами. Порядок складання та оформлення протоколів про окремі процесуальні дії.

Розгляд справи у порядку спрощеного провадження. Особливості позовного провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

Заочний розгляд справи.

Тема 14. Судові акти

Поняття та види судових актів. Акти суду першої інстанції. Ознаки та значення судового рішення. Вимоги, яким має задовольняти судове рішення. Зміст ухвали суду. Зміст судового рішення. Усунення недоліків судового рішення. Законна сила судового рішення. Питання, які вирішує суд у нарадчій кімнаті. Додаткове рішення суду. Роз'яснення рішення суду. Набрання рішенням законної сили.

Тема 15. Окреме провадження

Поняття і сутність окремого провадження. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Розгляд справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності. Розгляд справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою. Розгляд справ про усиновлення. Розгляд справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення. Розгляд справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі. Розгляд справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність. Розгляд справ про

визнання спадщини відумерлою. Розгляд справ про надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку. Розгляд справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу. Розгляд справ про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.

Тема 16. Апеляційне провадження.

Загальна характеристика апеляційного провадження. Право апеляційного оскарження та порядок його здійснення. Ухвали, на які можуть бути подані скарги окремо від рішення суду. Форма і зміст апеляційної скарги. Порядок і строки подачі апеляційної скарги. Порядок прийняття апеляційної скарги до розгляду. Підготовка розгляду справи апеляційним судом. Порядок розгляду справи апеляційним судом. Підстави для скасування рішення суду першої інстанції. Повноваження апеляційного суду. Зміст рішення апеляційного суду.

Тема 17. Касаційне провадження. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами

Загальна характеристика касаційного провадження. Право касаційного оскарження рішень і ухвал. Форма і зміст касаційної скарги. Порядок і строки подання касаційної скарги. Порядок прийняття касаційної скарги. Доповнення, зміна касаційної скарги, відкликання її та відмова від неї. Процесуальний порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції. Ухвала та рішення суду касаційної інстанції.

Підстави та предмет перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами. Процесуальний порядок перегляду справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		Лекції	Практичні	консультації	Самостійна робота
Тема 1. Вступ до цивільного процесу.	12	2	2		8
Тема 2. Принципи цивільного процесу.	10	2	2		6
Тема 3. Склад суду. Цивільна юрисдикція	10	2	2		6
Тема 4. Цивільні процесуальні правовідносини	10	2	2		6
Тема 5. Сторони в цивільному процесі.	10	2	2		6
Тема 6. Треті особи в цивільному судочинстві.	10	2	2		6
Тема 7. Представництво у суді. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	12	2	2		8

Тема 8. Докази та доказування.	14	2	2		10
Тема 9. Процесуальні строки. Судові витрати.	10	2	2		6
Тема 10. Наказне провадження	10	2	2		6
Тема 11. Позовне провадження	10	2	2		6
Тема 12. Відкриття цивільної справи. Підготовче засідання	8	2	2		4
Тема 13. Розгляд справи по суті	12	2	2		8
Тема 14. Судові акти	12	2	2		8
Тема 15. Окреме провадження	10	2	2		6
Тема 16. Апеляційне провадження	10	2	2		6
Тема 17. Касаційне провадження. Перегляд справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.	10	2	4		4
Усього годин	180	34	34	2	110

7.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Вступ до цивільного процесу.	2
2.	Тема 2. Принципи цивільного процесу.	2
3.	Тема 3. Склад суду. Цивільна юрисдикція	2
4.	Тема 4. Цивільні процесуальні правовідносини	2
5.	Тема 5. Сторони в цивільному процесі.	2
6.	Тема 6. Треті особи в цивільному судочинстві.	2
7.	Тема 7. Представництво у суді. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб	2
8.	Тема 8. Докази та доказування.	2
9.	Тема 9. Процесуальні строки. Судові витрати.	2
10.	Тема 10. Наказне провадження	2
11.	Тема 11. Позовне провадження	2
12.	Тема 12. Відкриття цивільної справи. Підготовче засідання	2
13.	Тема 13. Розгляд справи по суті	2
14.	Тема 14. Судові акти	2
15.	Тема 15. Окреме провадження	2
16.	Тема 16. Апеляційне провадження	2
17.	Тема 17. Касаційне провадження. Перегляд справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.	2
	Усього годин	34

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Цивільний процесуальний кодекс України № 1618 IV від 18 березня 2004 р. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618_15.
2. Закон України «Про судовий збір» № 3674 VI від 8 липня 2011 р. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3674_17.
3. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402 VIII від 2 червня 2016 р. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402_19.
4. Закон України «Про виконавче провадження» № 1404 VIII від 2 червня 2016 р. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1404_19.
5. Васильєв С. В. Цивільний процес. Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
6. Васильєв С. В. Енциклопедія цивільного судочинства. Основні інститути та теоретичні засади. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2021. 658 с.
7. Васильєв С. В. Звернення до суду: алгоритм процесуальних дій (цивільна юрисдикція). Навчальний посібник / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2021. 474 с.
8. Ізарова І. О., Ханік -Посполітак Р. Ю. Цивільний процес України : Навч. посіб. для студ. юрид. спец. закладів вищої освіти / І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханік-Посполітак. 3 -тє вид., перероб. і доп. Київ : ВД «Дакор», 2019. 274 с.
9. Курс цивільного процесу: підручник / В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова, та ін., за ред. В.В. Комарова. Х.: Право, 2011. 1352 с.
10. Цивільне процесуальне право: підручник / [І.С. Ярошенко, І. О. Ізарова, О.М. Єфімов та ін.]; за заг. ред. І.С. Ярошенко. Київ : КНЕУ, 2014. 519 с.
11. Цивільне процесуальне право України: підручник / Бичкова С.С., Бірюков І.А., Бобрик В.І. та ін.; За заг. ред. С.С. Бичкової. К.: Атіка, 2009. 760 с.
12. Цивільний процес України: академічний курс: Підручник / За ред. С. Я. Фурси. К.: Видавець Фурса С.Я., КНТ, 2009. 848 с.
13. Цивільний процес України: Підручник / За ред. Є.О. Харитоновна, О.І. Харитоновної, Н. Ю. Голубевої. К.: Істина, 2011. 536 с.
14. Цивільний процес: навч. посіб. / М.М. Бородин, О.Г. Бортнік, О.В. Колісник, В.А. Кройтор, С.Г. Кузьменко, І.М. Лукіна; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х., 2009. 278 с.

Додаткові

1. Білоус К. Спеціальні підстави касаційного оскарження судових рішень у малозначних справах. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С.5-10.
2. Білоусов Ю. В. Суд як суб'єкт відносин із виконання судових рішень у контексті оновлення цивільного процесуального законодавства. *Право України*. 2017. № 8. С. 100- 108.
3. Ван Рее К. Case management у Європі: сучасні підходи до реалізації у цивільному судочинстві. *Судова апеляція*. № 3(52). 2018. С. 95-114.
4. Городовенко В. Реалізація принципу верховенства права у цивільному судочинстві в умовах реформування правосуддя. *Право України*. 2018. № 3. С.65-78.

5. Гусаров К.В. Законодавчі ініціативи змін апеляційного провадження цивільного судочинства: основні новели. *Право України*. 2017. № 8. С. 76- 82.

6. Ізарова І., Вебрайте В., Флейшар Р. Case management в цивільному судочинстві: порівняльне дослідження законодавства Литви, Польщі й України. *Право України*. 2018. № 10. С. 129-146.

7. Ізарова І.О. Реформа цивільного процесу в Україні : новели позовного провадження. *Право України*. 2017. № 8. С. 33 44.

8. Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства. Зб. наук. праць. Матеріали Міжнар. наук. практ. конф. (Київ, 7 лип. 2017 р.) / за заг. ред. І. О. Ізарової, Р. Ю. Ханик Посполітак. Київ : ВД Дакор, 2017. 238 с.

9. Ізарова І.О. Закритий судовий розгляд справ в порядку цивільного судочинства: практика Європейського Суду. *Юридичний вісник*. 2014. № 2. С. 295-300. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v2_2014/53.pdf

10. Ізарова І. О., Притика Ю.Д. Спрошене позовне провадження цивільного судочинства України: виклики першого року застосування в судовій практиці. *Проблеми законності*. 2019. № 145. С. 51-67.

11. Кондратьєва М. Груповий позов як процесуальний засіб захисту прав споживачів. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С.34 - 38.

12. Лавров В. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами у контексті права на справедливий судовий розгляд цивільних справ. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С.34 - 38.

13. Луспенік Д. Верховенство права – «новий» старий принцип цивільного судочинства: співвідношення із принципом законності. *Право України*. 2017. № 8. С.9- 20.

14. Микуляк П. Судова помилка як підстава самоконтролю суду першої інстанції в цивільному процесі. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С.30-34.

15. Пазій С. Проблема доступності правосуддя у справах, які розглядаються в порядку цивільного судочинства. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С.56 - 60.

16. Потапенко А. Вимога ефективного захисту права у процесуальних документах: погляд з позиції сторін цивільного процесу. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С.35 - 42.

17. Сенік С. Особливості постановлення ухвали суду про затвердження мирової угоди в цивільній справі. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С.42-47.

18. Смірнова В. Правові підстави участі присяжних у цивільному судочинстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 5. С.66-72.

19. Теорія доказового права. Науково-практичний посібник з практикумом. Під заг. редакцією Ясинка М.М. К.: Алерго, 2021. 425 с.

20. Тимошевська І. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини як учасник судового процесу. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С.54-59.

21. Ханик-Посполітак Р. Ю. Запровадження електронного правосуддя в цивільному судочинстві України. *Право України*. 2017. № 8. С. 122- 129.

22. Цувіна Т. Право на доступ до суду: підхід ЄСПЛ. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С.60- 69.

23. Щербак С.В., Кожевнікова А.В. Електронізація судочинства: сучасний стан та орієнтири розвитку електронного суду в Україні у світлі цивільного процесу. *Електронний науковий юридичний журнал*. 2023. № 4. С.117-121.

24. Щербак С.В., Мирославський С.В. Касаційні фільтри у цивільному судочинстві. *Сopernicus Political and Legal Studies*. 2022. № 3. С.82-93.

25. Щербак С.В. Преюдиція судових актів, ухвалених у кримінальному провадженні та у справі про адміністративне правопорушення як підстава звільнення від доведення у цивільному судочинстві. *Юридична Україна*. 2023. № 7. С.39-47.

26. Яцина В. Принципи судового керівництва та змагальності сторін у цивільному судочинстві: проблеми їх співвідношення та взаємозв'язок. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С.48 -55.

Інтернет-ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України.
2. <http://www.president.gov.ua> – Президент України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України).
4. <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України.
5. <http://reyestr.court.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень.
6. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
7. <http://www.scilib.univ.kiev.ua> – Наукова бібліотека імені М. Максимовича. Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.
8. <http://forumprava.pp.ua/> – Форум права (електронне наукове фахове видання).
9. <https://yvu.com.ua/> - Газета «Юридичний Вісник України».
10. <http://pgp-journal.kiev.ua/> - Науковий фаховий журнал «Підприємництво, господарство і право».
11. <http://eurocourt.in.ua/AboutJournal.asp> - Електронний журнал «Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі».
12. <https://pravoua.com.ua/ua/> - Юридичний журнал «Право України»